

1 Frederikke (Naja) Blytmann Trondhjem
Tidsmarkering i det grønlandske sprog

I grønlandsk er der ingen grammatikaliseret tidsmarkering, dvs. der er intet fast bøjningsmønster som i dansk, jeg ser – jeg så. Tid markeres ved hjælp af tilhæng (herefter affikser). I nutid er der ingen markering, mens der bruges forskellige affikser til at markere både fortid og nutid.

Affikserne tilføjes rekursivt. Alle affikser tilføjes optionelt. Affikserne er opdelt i to grupper: 1. Affikser der modificerer stammen og tilføjes nær stammen og giver en ekstra betydning eller modificerer stammens betydning, f.eks. som man bruger adverbier i dansk. 2. Affikser der modificerer sætningen og tilføjes nær bøjningsendelsen og sætter sætningen eksempelvis i tid. Nogle affikser har mere end én betydning og kan derfor forekomme som enten verbalmodificerende eller modificere en sætning. Fortidsaffikserne *-sima* og *-nikuu* er sådanne affikser. De forskellige betydninger *-sima* og *-nikuu* kan have er følgende:

- sima* og *-nikuu* har betydningen ‘at noget er gjort færdigt’ eller ‘tilstand’ – dvs. en aspektuel betydning.
- sima* og *-nikuu* har betydningen ‘har/er gjort’ – dvs. en tempusbetydning, hvor *-nikuu* muligvis oftere end *-sima* bruges til det man har oplevet.
- sima* har betydningen ‘tilsyneladende’

-*sima* er den ældste fortidsmarkør, og *-nikuu* er et sammensat affiks bestående af *-nikoq* ‘forhenværende’ + *u* ‘være’. Affikset er ret nyt og bruges formodentlig fortrinsvis af yngre mennesker.

Som i inuktitut i Canada (Swift, 2000) er fremtid obligatorisk markeret i grønlandsk, mens fortid ikke er obligatorisk markeret. I inupiaq i Alaska er der markering for både fortid, nutid og fremtid. Ifølge Fortescue (1996) er der ved at ske en grammatikalisering af hvor f.eks. *-sima* og *-nikuu* bliver brugt selvom det ikke er nødvendigt, dvs. hvor man før i tiden ikke ville have tilføjet *-sima* eller *-nikuu* bliver de nu tilføjet. Dette viser en mere obligatorisk brug af fortidsmarkering og indikerer en grammatikalisering.

Der sluttes af med en skitsering af sprogsituationen i Grønland med en foreløbig vurdering af hvem der bruger det ene affiks frem for det andet.

References:

- Fortescue, Michael (1980). Affix Ordering in West Greenlandic Derivational Processes. *International Journal of American Linguistics*, 46: 259–278.
- Fortescue, Michael (1984). *West Greenlandic*. London: Croom Helm.
- Fortescue, Michael (1996). Tense, mood and aspect grammaticalization in West Greenlandic and Chukchi. i N. Tervis & M. Therrien (Eds.), *La dynamique dans la langue et la culture inuit* (pp. 151–175) Paris: Peeters.
- MacLean, Edna Ahgeak (1995). *Inupiaq Narratives; Interaction of Demonstratives, Aspect, and Tense*. Dissertation, Umi Dissertation Services.
- Swift, Mary Diane (2000). *The Development of Temporal Reference in Inuktitut Child Language*. Dissertation, The University of Texas.

2 Thomas Olander

De baltoslaviske mobile accentparadigmer

I visse baltiske og slaviske sprog findes en type ord hvor accenten ligger på sidste stavelse i visse former og på første stavelse i andre. Eksempelvis har ordet for 'hoved' følgende former i nominativ, akkusativ og genitiv i litauisk, der tilhører den baltiske sproggruppe, og russisk, som er et slavisk sprog:

	litauisk	russisk		litauisk	russisk
nom. sg.	<i>galvà</i>	<i>golová</i>	nom. pl.	<i>gálvos</i>	<i>gólovy</i>
akk. sg.	<i>gálvą</i>	<i>gólovu</i>	akk. pl.	<i>gálvas</i>	<i>gólovy</i>
gen. sg.	<i>galvõs</i>	<i>golový</i>	gen. pl.	<i>galvų</i>	<i>golóv</i>

Forholdene i andre baltiske og slaviske sprog bekræfter mere eller mindre direkte at disse accentalternationer genspejler de urbaltiske hhv. urslaviske forhold. Endvidere er lighederne mellem de baltiske og slaviske accentparadigmer så store at accentalternationerne må føres tilbage til det baltoslaviske grundprog.

Formålet med ph.d.-projektet er at bestemme de førbaltoslaviske processer der har ført til de baltoslaviske mobile accentparadigmers opståen ud fra det urindoeuropæiske accentsystem som det rekonstrueres på grundlag af først og fremmest vedisk sanskrit og græsk.